

Fitxa de Fons

Títol: Fons de la Basílica de Santa Maria de Castelló d'Empúries (I)

Acrònim: CdE

Data/es: Segles XIX-XX

Volum i suport: 17 caps de d'arxivador

Localització:

Arxiu Diocesà de Girona (ADG)
(edifici del Seminari Diocesà, tercera planta)
Pujada de Sant Martí, 12
17004 Girona
Tel: 972 487 346
Correu: info@arxiuadg.org

Enllaç (IFMuC): <http://ifmuc.uab.cat/collection/CdE>

Façana de la basílica de Santa Maria de Castelló d'Empúries, catedral de l'Empordà

Productors

Mestre de capella i organistes de Santa Maria de Castelló d'Empúries.

Història arxivística

El fons conté bona part del repertori compositiu dels mestres de capella i organistes que van regir els magisteris de la parròquia de Santa Maria de Castelló d'Empúries entre el segon terç del segle XIX i el primer del s. XX. La pervivència d'aquest reduït nombre d'obres en una institució tan antiga com la basílica castellanina, s'explica per les contínues escomeses bèl·liques a les que es trobà sotmès l'Empordà, des de la segona meitat del segle XVII fins a l'esclat de la Guerra Gran, a finals del XVIII. A aquells períodes d'enfrontaments cal sumar-hi les desamortitzacions dels béns de l'Església que se succeïren durant la primera meitat del segle XIX, i que van afectar de ple l'estament eclesiàstic.

Tanmateix, la dimensió de CdE (I) correspon en realitat a la meitat del fons antic original. A principis de 2014, després de publicat el catàleg imprès de CdE (I), vam tenir ocasió de constatar l'existència d'una altra part dels fons antic de la basílica –que anomenem CdE (II)– en el si de l'Escola Municipal de Música Antoni Agramont de Castelló d'Empúries.

Si bé desconeixem els motius i el moment en què aquesta part del fons va ser desmembrada del fons antic, sembla clar que s'havia produït abans de 1989. En aquella data, Josep M. Vilar i M. Ester-Sala van visitar el fons que es conservava a la rectoria, objecte de la nostra catalogació, i en el reportatge posterior a la seva visita en cap moment van fer esment del repertori del segle XVIII que es conserva a CdE (II). Durant la visita que vam tenir l'oportunitat de fer a l'Escola Municipal de Música, gràcies a la gentilesa del seu director, el senyor Oriol Casadevall, que és qui ens posà al corrent de l'existència i localització de CdE (II), vam constatar que moltes de les seves partícels duen el segell que testimonia l'origen de la seva procedència: "CAPELLA de MUSICA / de la Parroquia / de CASTELLÓ de AMPURIAS", i que el fons conté repertori musical del segle XVIII, d'entre el qual cal fer esment d'una còpia de l'*Stabat Mater* de G. B. Pergolesi.

Abast i contingut

El repertori del fons de la basílica que es conserva a l'Arxiu Diocesà de Girona està format per 416 obres: 305 manuscrits –amb 209 d'autor i 96 anònims–, i 111 partitures impreses, 2 d'elles anònimes. Dins del repertori manuscrit, 168 obres pertanyen al segle XIX, en especial al darrer terç, mentre 110 cal inscriure-les a principis del segle XX. A cavall d'entre l'un i l'altre segle, hi hem situat 27 manuscrits més.

La majoria del repertori del fons CdE (I) pertany al gènere religiós, i correspon a les obres requerides per a la funcionalitat litúrgica i religiosa de la basílica. De fet, només un total de 8 obres conformen el corpus de música de gènere profà. En gran mesura es tracta de composicions de música vocal de caràcter devocional, amb una gran profusió de lamentacions, rosaris i lletres, per a dues, tres i quatre veus amb acompanyament d'orgue o d'harmòni. En només 7 composicions s'especifica que l'acompanyament correspon al piano. D'altra banda, es conserva una cinquantena d'obres amb música per a instruments, 23 de les quals requereixen una plantilla d'entre 9 i 11 músics, és a dir una orquestra. Afortunadament la majoria d'elles romanen completes i en bon estat de conservació.

Pel què fa a la recepció del repertori forani, cal fer esment de l'habitual presència de música religiosa italiana del segle XIX –Bottazzo, Bordese, Casciolini, Catalani, Machi, Mercadante, Mozo i Perosi–, al costat de diverses obres de César Franck i Charles Gounod.

El context hispànic hi és representat amb 3 composicions d'Hilarion Eslava –una missa de difunts i dos responsoris per veus i orquestra–, al costat de diverses obres de Fermín María Álvarez Mediavilla, Remigio Ozcoz Calahorra, José Preciado Fourniers, Luis Urteaga Iturrioz i Julio Valdés Goicoechea. L'esperit cecilianista també es fa present gràcies a les còpies de diverses obres de G. P. da Palestrina i de Tomás Luis de Victoria, on hi consten els noms dels intèrprets Pere Cortada Puig, Martí Genís, Jaume Balassell i Noguer.

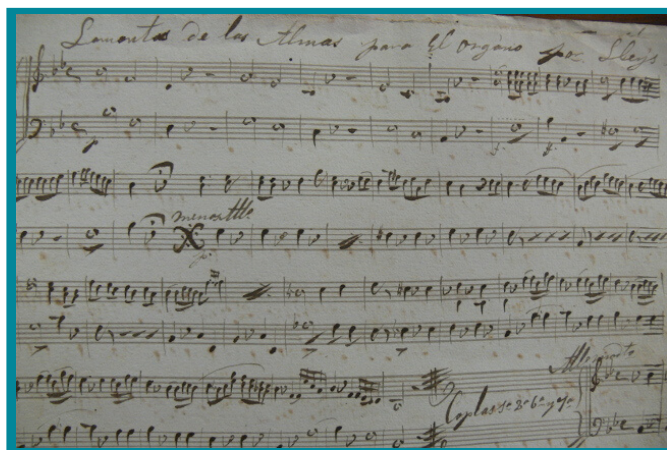
Els gèneres populars estan representats per una sardana de Joan Coll a tres veus, quatre sarsueles, entre d'elles una de J. Dimas i González, i una altre de caràcter moral, propietat de l'Associació de les Filles de Maria (1925). El repertori forani de música instrumental està representat per dues miscel·lànies de música simfònica per a orquestra de varis autors del Romanticisme –Beethoven, Schubert, Mendelssohn, Gounod i Verdi–, entre els quals destaquem una Serenata per a corda sola de Gabriel Pierné (1863-1937) que fou interpretada per l'orquestra *Els Rossinyols* de Castelló d'Empúries (CdE Au-142). El repertori operístic conservat al fons CdE, fou amb tota certesa interpretat per l'orquestra que dirigia Antoni Agramont, essent aquesta cobla la primera que va incorporar aquest gènere al repertori de les festes majors

Instruments de descripció

Sense inventari previ.

Regles o convencions

Guia pel tractament i descripció dels documents musicals del projecte IFMuC de la UAB.

Particel·la d'Org del Ms CdE: Au-104 de Jaume Joan Lleys

Autoria i data/es

Les primeres intervencions en el fons castelloní les duguérem a terme a partir del curs 2002-2003, sota el rectorat de mossèn Narcís Costabella i Casas; hi van intervenir Mireia Perpinyà i Pere Marí, als quals rellevaren Esther Domènech, Joan Vila i Oriol Oller, durant el curs 2003-2004. El procés de fitxatge va romandre interromput fins el curs 2008-2009 en què Elena Salgado, filla de la vila Perelada, el reprengué fins a acabar la descripció dels documents i la seva informatització.

Durant l'estiu de 2012, el fons CdE (I) va ser traslladat de la rectoria de Castelló d'Empúries a l'Arxiu Diocesà de Girona, amb motiu del traspàs del seu rector, mossèn Narcís Costabella i Casas. La darrera fase de la catalogació, amb l'establiment de la classificació i l'ordenació definitiva del fons, va ser completada per Josep Maria Gregori entre els mesos de febrer i juliol de 2013 a la seu de l'Arxiu Diocesà de Girona.

Fonts

GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria – SALGADO COBO, Elena. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 7: Fons de la basílica de Santa Maria de Castelló d'Empúries*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, 2013.

Bibliografia

- AAVV. *El mestre Blanch i el seu temps*. Ajuntament de Castelló d'Empúries, 1988.
- ALABRÚS I BRUÑOL, Miquel. "Bibliografia de Figueres i l'Empordà", *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, 15 (1981-1982).
- ALBERT I CORP, Esteve. "El concert de Castelló", *Presència*, any VII (1971), núm. 294.
- BERNILS, Josep Maria. "Festival de Música del Ampurdán. En Castelló de Ampurias", *Revista de Gerona*, any XX, 6 (1974).
- BLANCH ILLA, Narciso. *Crónica de la provincia de Gerona*, Madrid: Rouchi & Cie, 1866
- BLANCH I REINALT, Josep. *Apuntes para una biografía de un músico ampurdanés: Guanter*. Calella: Ajuntament, 1944.
- BRUGUÉS I AGUSTÍ, Lluís. *Música a Girona entre 1885 i 1985*. UdG: Tesis Doctorals en Xarxa, 1998.
- BRUGUÉS I AGUSTÍ, Lluís. *La Música a Girona. Història del Conservatori Isaac Albéniz*. Girona: Diputació de Girona, 2008.
- BRUGUÉS I AGUSTÍ, Lluís – GARCIA, Josep M. *Joan Carreras i Dagas*. Girona: Ajuntament de Girona, 2013.
- BUSCARONS PASTELLS, Lluís. *Els Rossinyols. Homenatge a la Cobla d'Els Rossinyols*. Castelló d'Empúries: Ajuntament, 1986.
- BUSCARONS PASTELLS, Lluís. *Les Cobles*. Figueres: Gràfiques Canigó, 1990.
- CANET AVILÉS, Jordi – PUIG, Manel. *L'abans*. Castelló d'Empúries. Recull Gràfic 1870-1975. Efadós, 2010.
- CERVERA I BERTA, Josep Maria. *La música i els músics eclesiàstics del bisbat de Girona en els segles XIX i XX*. Girona: Seminari Diocesà, 1987.
- *Castelló d'Empúries i la música: catàleg de l'exposició, dies 10, 11 i 12 d'agost de 1990*. [Guia de l'exposició i catàleg: Marisa Roig i Simon; textos: Lluís Albert et altera]. Castelló d'Empúries: Ajuntament de Castelló d'Empúries, 1990.
- CIVIL I CASTELLVÍ, Francesc. *El fet musical a les comarques gironines en el lapse de temps de 1800-1936*. Girona: Caixa de Pensions, 1969.
- CIVIL I CASTELLVÍ, Francesc. "Momento y pasado musical de Castelló de Ampurias", *Revista de Gerona*, 44, (1968).
- COLOMER FONT, Irene. "L'orgue a Castelló d'Empúries". *Annals d'Estudis Empordanesos*, 37, (2004).

- COMPTE I FREIXENET, Albert. "El Municipi de Castelló d'Empúries en la transició de l'absolutisme al règim liberal: de la Guerra Gran a la fi del regnat de Ferran VII (1974-1833)", *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, XIV (1979).
- COMPTE I FREIXENET, Albert. "Bibliografia històrica de Castelló d'Empúries", *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, XI (1976).
- COMPTE I FREIXENET, Albert. "Un inventari de l'Arxiu de Castelló d'Empúries de mitjans del segle XVIII", *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, XX (1987).
- ESTER-SALA, Maria – VILAR, Josep M. "Arxius Musicals de Catalunya (XVIII). Badalona. Castelló d'Empúries", *Revista Musical Catalana*, 62 (1989), p. 42.
- ESTEVE, Josep. "La Capilla Parroquial de Música", *Ampurdán*, XV, núm. 708, (1956).
- ESTEVE, Josep, "Pablo Guanter (Rossinyol). Datos biográficos del ilustre compositor castellonense", *Ampurdán*, núm. 91, (1944).
- GALDÓN ARRUÉ, Montiel. "Els Mestres de capella de la Catedral de Girona durant la primera meitat del segle XIX", *Recerca Musicològica*, XIII (1998).
- GAMBÚS, Josefina. "Más sobre las escuelas de Castelló d'Empúries", *El correo catalán*, 18-12-1974.
- GIRONELLA GARAÑANA, Joaquim. "Dos músics i compositors castellonins", *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, XI (1976).
- LLEYS I AGRAMONT, Jaume Joan. *Tratado Teórico y práctico de Armonía y Composición Musical*, Barcelona: Juan Budó.
- MARQUÈS, Josep Maria. "Organistes i Mestres de Capella de la Diòcesi de Girona", *Anuario Musical*, 54 (1999).
- PADROSA I GORGOT, Inés. *Bibliografia interdisciplinària de l'Alt Empordà*, Figueres: Consell Comarcal de l'Alt Empordà, 1996-2000.
- PADROSA I GORGOT, Inés. *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà*. Girona: Diputació de Girona, 2009.
- PAGÈS TUBERT, Salvador. "L'orgue de la parroquia", *Programa de la festa major any 1978*, 1978.
- PLA CARGOL, Joaquim. *Biografías gerundenses*. Girona: Dalmau Carles Pla, 1948.
- PLANAS I ROIG, Miquel. *Castelló d'Empúries*. Girona: Diputació de Girona, 1987. – Quaderns de la Revista de Girona, 11.
- RAURICH I FERRIOL, Salvador. "La cultura musical de Castelló de Ampurias y el maestro Albert Cotó", *Ampurdán*, núm. 92 (1944).
- RIERA FORTIANA, Enric. "Dos segles de música castellonina. Els germans Riera", *Annals d'Estudis Empordanesos*, XIII (1978).
- RIPOLL I CORNELL, Esteve. *Una vida en solfa. Antoni Agramont i Quintana (1851-1906)*. Castelló d'Empúries: Ajuntament de Castelló d'Empúries, 1997.
- RUÉ I RUBIÓ, Miquel. *La reforma de la música religiosa*. Girona: José Franquet i Serra, 1901.
- SOLÀ, Mariano. *Caminos del Ampurdán, Aires de sardana*. Albacete: Gráficas Castillo, 1949.